

МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ

4090.

Врз основа на член 47 став (1) од Законот за проценета на вредноста на побарувањата и обврските („Службен весник на Република Македонија“ бр. 115/2010 и 158/2011), министерот за финансии донесе

МЕТОДОЛОГИЈА ЗА ПРОЦЕНА НА ВРЕДНОСТА НА ПОБАРУВАЊАТА И ОБВРСКИТЕ

I. Општи одредби

Член 1

Со оваа методологија се пропишува начинот на процена на вредноста на побарувањата и обврските.

Член 2

Одделни изрази употребени во оваа методологија го имаат следното значење:

„**Побарување**“ е средство контролирано од страна на субјектот како резултат на минати настани од кое се очекува прилив на идни економски користи за субјектот,

„**Обврска**“ е сегашна облигација на субјектот која произлегува од минати настани, чиешто подмирување се очекува да резултира со одлив на ресурси на субјектот кои содржат економски користи и

„**Објективна (сегашна) вредност**“ е износот за кој побарувањето може да биде разменето или обврската подмирене во трансакција под комерцијални услови, помеѓу страни доволно информирани и спремни своеволно да ја прифатат трансакцијата.

II. Начин на процена

Член 3

При процената на побарувањата и обврските се врши:

1. Идентификација на проценувачот и потврдување на неговата компетентност, поткрепена со копија од лиценцата на овластениот проценувач,
2. Идентификација на клиентот за кого се врши процената и на некој друг корисник, доколку постои,
3. Утврдување на намената на процената,
4. Идентификација на побарувањето односно обврската што се проценува,
5. Утврдување на потребниот опфат на истражувањето и анализа,
6. Утврдување на природата и изворите на информации што се користат,
7. Определување на датумот на процената,
8. Наведување на применети претпоставки за процената и
9. Утврдување на ограничувањата за употребата на процената за определени намени, доколку постојат.

Член 4

При процена на побарувањата и обврските треба да се утврди објективната (сегашна) вредност на побарувањето односно обврската.

III. Процена на побарувања

Член 5

Износот на исправка на вредноста на побарувањата на поединчина основа се утврдува како разлика помеѓу сметководствената вредност на побарувањата и нивната објективна (сегашна) вредност, која претставува проценет надоместлив износ.

Објективната (сегашна) вредност на побарувањата се утврдува со дисконтирање на идните парични текови по тие побарувања.

Член 6

За утврдување на вредноста на побарувањата врз основа на изложеноста на кредитен ризик, треба да се земе предвид:

- кредитната способност на клиентот,
- уредноста во измирувањето на обврските од страна на клиентот и
- квалитетот на обезбедувањето, доколку такво постои.

Член 7

Кредитната способност на клиентот се оценува најмалку според следните елементи:

- статусната и економската положба на клиентот и особеностите на менаџментот на истиот,
- висината на капиталот и имотната состојба на клиентот, вклучувајќи ја неговата способност за остварување на идни парични приливи за отплата на обврските,
- ликвидноста и профитабилноста на клиентот,
- перспективата на клиентот и на дејноста на која и прилага клиентот,
- вкупната изложеност на кредитен ризик спрема клиентот со користење на податоци од кредитно биро или друг извор и
- изложеноста на клиентот на валутен ризик и други ризици.

Член 8

При утврдување на објективната (сегашна) вредност на идните парични текови, се зема предвид и вредноста на обезбедувањето за тоа побарување.

Обезбедување за побарувањето може да претставува:

- безусловна неотповидлива банкарска гаранција, или
- средството земено како обезбедување за наплата на побарувањето.

Средството земено како обезбедување за наплата на побарувањето се смета за соодветно, доколку се исполнети следните услови:

- постои функционален пазар за средството или за слични средства,
- постои информација за трансакции на купопродажба за исти или слични средства во последните 3 месеци,
- информациите за постигнатите цени на купопродажба за исти или слични средства се јавно достапни и
- наплатата од евентуална продажба на средството ставено како обезбедување (во случај на преземање на средството за наплата на ненаплатени побарувања) се очекува да се изврши во период не подолг од 12 месеци од датумот на преземање.

Член 9

При процена на објективната (сегашна) вредност на побарувањата кои имаат рок на доспеаност до една година треба да се утврди износот за кој се намалува номиналната (сметководствена) вредност на побарувањето поради отежната и забавена наплата на побарувањето.

Објективната (сегашна) вредност на побарувањата кои имаат рок на доспеаност подолг од една година се утврдува со примена на методот на дисконтирање на идните парични текови.

Член 10

Процената на објективната (сегашна) вредност на побарувањата со методот на дисконтирање на идни парични текови се врши со примена на дисконтната стапка.

На изборот на дисконтната стапка влијаат следните фактори:

- староста наискажаните побарувања,
- кредитните ризици (rizik од ликвидност и солвентност на должникот),

-девизен ризик (кај побарувањата со девизна клауза и побарувањата од странство),
 -системски ризици (пазарни ризици, економски ризици и други ризици на земјата) и
 -други специфични фактори.

Член 11

Дисконтната стапка ја одразува временската димензија на парите и ризикот кој е поврзан со побарувањето кое се проценува. Таа се одредува како пондериран просечен трошок на капиталот- ППТК (WACC - Weighted Average Cost of Capital).

Доколку постојат релевантни пазарни информации се прави логична проверка на ППТК со вообичаените трошоци на пазарот на капитал.

Очекуваните ризици се инкорпорирани во дисконтната стапка.

Член 12

Со методот на дисконтирање на идни парични текови се пресметува објективната (сегашна) вредност на паричните побарувања, според следната формула:

$$PV_0 = \sum_{i=1}^n \frac{C_i}{(1+r)^i}$$

Каде што:

PV_0 - сегашна вредност на идни парични текови за време t ,

C – очекувани парични текови за временски период t ,

r – барана стапка на принос (дисконтен фактор) и n – број на години (период за кој се прават проекции)

При определување на дисконтниот фактор се земаат предвид:

- временската вредност на парите;
- кредитниот ризик;
- цените за размена на странските валути;
- цените на стоките/услугите;
- непостојаност/идни промени;
- rizикот од плаќање однапред и ризикот од предавање и
- трошоците за сервисирање на средството/обврска-та.

Член 13

Дисконтната стапка по која се врши дисконтирање на идните парични текови претставува просечна пондерирана цена на долгот и капиталот и се пресметува според следната формула:

$$\text{ППТК (WACC)} \text{ по оданочување} = Re \times E/V + Rd \times D/V (1-tc)$$

Каде што:

Re е цената на капиталот и го претставува приносот кој се бара од страна на сопствениците на средството;

Rd е цената на долгот, и го претставува приносот кој се бара од страна на финансисерите на долгот;

E е пазарна вредност на капиталот;

D е пазарна вредност на долгот, т.е. позајмици подложни на камата;

V е пазарна вредност на претпријатието ($D+E$) и t е соодветна даночна стапка.

Цената на капиталот се пресметува по следната формула:

$$Re = Rf + \beta \times ERP + CRP + SRP$$

Каде што:

Rf – Реална стапка на принос на безризични вложувања (Risk free rate),

β – бета коефициент, мерка до кој степен приносот на акциите на друштвото варираат со приносот на пазарот како целина (чувствителност на цена на акциите на пазарни ризици) и

ERP - премија за ризик на пазарот на капиталот,(Enterprise Risk Premium) која се бара за инвестирање на пазарот на капитал споредена со инвестирање во средства ослободени од ризик (повраток кој се очекува да го добијат инвеститорите за екстра ризиците на вложувањата),

CRP – Премија за ризик на земјата (Country Risk Premium) и

SRP – Премија за ризик според големина на друштво (Size Risk Premium).

Член 14

Дисконтната вредност е износ со кој се врши дисконтирање на побарувањето (намалување на вредноста на доспеаното, а ненаплатено побарување).

Дисконтната вредност се утврдува како однос на номиналниот (сметководствениот) износ на побарувањето пондериран со каматниот диференцијал и бројот на денови за кои доцни побарувањето и бројот на денови на доцнење на наплата пондериран со 100, по следната формула:

Номинален износ на побарувањето x Каматен диференцијал x Број на денови

$$\text{Број на денови} \times 100$$

Каде што:

Номинален износ на побарувањето е износот искачен во трговските/деловните книги и сметководствената документација на денот на доспевање на наплатата;

Каматен диференцијал е разлика меѓу каматната стапка пресметана на износот кој се побарува, доколку истиот би се орочил на времето за кое доцни наплатата и каматна стапка по видување кои се важечки на пазарот на кој се наоѓа седиштето на доверителот и

Број на денови е бројот на денови за кои доцни наплатата.

IV. Процена на обврски

Член 15

Процената на објективната (сегашна) вредност на обврските се врши врз основа на сметководствената вредност на обврските.

При процената на објективната (сегашна) вредност на обврските се земаат предвид и евентуалните договорни или законски утврдени камати.

Член 16

Сметководствено исказаната вредност на обврските се споредува со вредноста утврдена со договорите со кои се уредуваат односите со доверителите или утврдена со закон и подзаконски акти од соодветната област.

Доколку при процена на вредноста на доспеаните обврски, се утврди отстапување меѓу сметководствената и фактичката состојба, со процената треба да се утврди точниот износ на доспеаното побарување на доверителот и истото се смета за проценета вредност на доспеаните обврски.

V. Извештај за процена на побарувањата и обврските

Член 17

Извештајот за процена на побарувањата и обврски-те, се прави за да се образложат на трети лица сите информации потребни за соодветно разбирање на процената.

Извештајот за процена треба да биде јасен и недвосмислен, сеопфатен, споредлив и веродостоен.

Извештајот за процена треба да содржи јасен и прецизен опис на обемот на задачата, целта и планираната намена, јасно образложение за избраната вредност, на-ведување на сите претпоставки на кои се заснова при-мената на методот на процена, како и ограничуваците фактори што непосредно влијаеле на вредноста.

Извештајот се подготвува во пишана и во електрон-ска форма и се доставува до нарачателот на процената.

Член 18

Извештајот за процена на побарувањата и обврски-те треба да содржи образложение за начинот на извр-шената процена и податоци од направената вкрстена проверка за видот на расположливите податоци (влезни), нивната расположливост и достапност, оценка за релевантноста и веродостојноста на податоците и оцен-ка за примената на определениот метод.

Со објаснувањето во Извештајот од став 1 од овој член, треба да се утврдат влезните информации со нај-голема и со најмала релевантност, а оттаму и релатив-ната веродостојност и точност на резултатите добиени со примена на методот на процена.

Член 19

Извештајот за процена на побарувањата и обврски-те треба да ги содржи следниве податоци:

а) Име и презиме на проценителот број на лиценца-та на овластениот проценувач. Доколку во процената е користена помош од други релевантни лица, друга експертиза и сл., зависно од обемот и сложеноста на зада-чата, тогаш тоа посебно се образложува од аспект на обемот и природата на таквиот ангажман,

б) Назив на нарачателот на процената, како и евентуални други корисници,

в) Цел на процената,

г) Идентификација на побарувањето односно обврската предмет на процена,

д) Основот за утврдување на вредноста, пришто ос-новот за утврдување на вредноста претставува изве-штај за основните претпоставки за процена на вредно-стта на побарувањата и обврските и зависи од целта на процената. Определувањето на разумна или „објективи-на вредност“ за побарувањата и обврските е вредноста која може да биде реално постигната меѓу две специ-нични страни;

ф) Датум на процената, пришто се разграничува да-тумот (периодот) на истражување и анализа од датумот на известување,

е) Обем на анализата, пришто се наредува целокуп-ната документација која е на располагање и која се ко-ристела за спроведување на анализите, пресметките, истражувањата, евентуални истражувања со користење на прашалници, како и сите ограничувања со кои се со-очува проценувачот во текот на процената,

ж) Извори на информации, кои содржат податоци за природата и изворите на секоја информација поврза-на со процесот на процена, независно од тоа дали се располога со соодветна верификација на таквите ин-формации,

з) Претпоставки на кои се заснова процената,
с) Ограничувања за објавување, каде јасно се наве-дува доколку е неопходно или пожелено да се ограничи-користењето на процената и на податоци поврзани со неа,

и) Изјава на проценителот дека процената е изврше-на според законски усвоената методологија и дека истата е направена професионално и непристрасно,

ј) Опис на методот на процена со образложение за применетиот методолошки пристап,

к) Проценета вредност и валута во која се врши процената,

л) Изјава на нарачателот на процената или давате-лот на информации дека дадените податоци и инфор-мации се точни и веродостојни и одговараат на фактич-ката состојба и

љ) Изјава на проценувачот за независност односно непостоење на конфликт на интереси.

Член 20

Извештајот за процена на побарувањата и обврски-те се составува во три еднообразни оригинални приме-роци од кои два за нарачателот и еден за изготвувацот на процената, и може да се користи до крајот на секој известувачки период под претпоставка дека нема про-мени на побарувањата и обврските кои биле предмет на процена.

VI. Завршна одредба

Член 21

Оваа методологија влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Број 12-39247/3

декември 2011 година

Министер за финансии,

Скопје м-р Зоран Ставрески, с.р.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЕКОНОМИЈА

4091.

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организа-ција и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11), министерот за економија донесе

ПРАВИЛНИК

ЗА ПРЕСТАНУВАЊЕ НА ВАЖЕЊЕТО НА ПРА- ВИЛНИКОТ ЗА ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ НА ГРАДЕЖНИ ОБЈЕКТИ

Член 1

Правилникот за енергетска ефикасност на градежни објекти („Службен весник на Република Македонија“ бр. 143/08, 154/09 и 169/10), престанува да важи.

Член 2

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр.12-10269/1

27 декември 2011 година

Скопје

Министер за економија,

Ваљон Сараќини, с.р.